

บทสังเคราะห์การนำผลที่ได้รับจากการทำโครงการบริการวิชาการแบบบูรณาการองค์ความรู้สู่ชุมชนตำบล ลมะอ อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง เพื่อนำมาใช้ประโยชน์

หลังจากเสร็จสิ้นการดำเนินโครงการบริการวิชาการแบบบูรณาการองค์ความรู้สู่ชุมชนตำบลลมะอ อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง คณะกรรมการดำเนินงานได้สังเคราะห์และสรุปผลการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ และการนำมาใช้ในการพัฒนางานในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) อาจารย์

ด้านการเรียนการสอน

- นำผลที่ได้จากการประเมินกิจกรรมบริการวิชาการแต่ละกิจกรรมมาปรับเนื้อหาสาระในวิชาที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและกลุ่มเป้าหมาย เช่นการให้ความรู้เรื่องโรคติดต่อกับเตีกระดับประถมศึกษาด้วยเนื้อหาที่ยากเกินไปทำให้เด็กนักเรียนไม่เข้าใจในบางประเด็น การให้ความรู้เรื่องการใช้ยาของผู้ป่วยโรคเรื้อรังควรระมัดระวังเรื่องการสื่อสารให้เข้าใจด้วยภาษาที่ง่ายและถ้าเป็นผู้ป่วยสูงอายุควรมีญาติคอยให้การช่วยเหลือดูแลเรื่องการใช้ยา เป็นต้น

- นำปัญหาด้านต่าง ๆ ที่ได้จากการจัดเวทีเสวนามาสอดแทรกเนื้อหาในวิชาที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ นักศึกษาได้เรียนรู้กระบวนการค้นหาปัญหาในชุมชนโดยผ่านกระบวนการประชาสัมพันธ์จะส่งผลให้การ จัดบริการวิชาการในครั้งต่อไปเป็นไปตามความต้องการของชุมชนตำบลลมะอแต่ละพื้นที่

- นำผลจากการจัดเวทีเสวนากับชุมชนแต่ละพื้นมาวางแผนการให้บริการและจัดทำโครงการการให้ สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนแต่ละพื้นที่ รวมถึงการบรรจุแผนงานโครงการเข้าไปในแผนพัฒนาของ วิทยาลัยในปีต่อไป

ด้านการวิจัย

ในการให้บริการวิชาการในครั้งนี้ ส่วนหนึ่งของกิจกรรมคือมีการนำผลงานวิชาการซึ่งเป็นนวัตกรรม ของนักศึกษาไปให้บริการแก่ชุมชนในตำบลลมะอด้วย ซึ่งอาจารย์เป็นผู้ให้คำปรึกษาในการให้บริการวิชาการใน ครั้งนี้ นอกจากนี้ในการบริการวิชาการในครั้งยังเกิดผลงานวิจัยด้านอาชีวอนามัยซึ่งอาจารย์ผู้รับผิดชอบ โครงการได้ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูล บันทึกข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ผลการ ดำเนินกิจกรรมดังกล่าว ทำให้อาจารย์ได้นำผลการบริการวิชาการมาปรับปรุงการบริการวิชาการด้านการวิจัย ดังนี้

- ในกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลในชุมชน ควรศึกษาเรื่องช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเก็บข้อมูล ในพื้นที่ที่มีการทำสวนยางพารา เพราะในช่วงเช้าชาวสวนต้องไปกรีดยาง มีเฉพาะผู้สูงอายุที่อยู่ดูแลบ้าน ถ้าเก็บ ข้อมูลในช่วงเช้าอาจทำให้ได้ข้อมูลที่ไม่เป็นตัวแทนของชุมชน

- การเก็บข้อมูลจากผู้ช่วยนักวิจัยหลาย ๆ คน ทำให้เกิดการผิดพลาดในการเก็บข้อมูลเนื่องจาก ความเข้าใจที่ไม่ตรงกันในบางข้อความ ผู้สอนจึงได้ปรับปรุงเรื่องขั้นตอนและวิธีการในการเก็บข้อมูลจากผู้เก็บ หลายคนที่มีความเข้าใจตรงกันเพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ

- ผู้สอนได้ปรับปรุงเรื่องการสุ่มตัวอย่างในชุมชนเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ดีและเป็นตัวแทนของชุมชนจริง ๆ ให้นักศึกษาได้เรียนรู้เพิ่มเติมเพื่อเตรียมทำวิจัยต่อไป

2) นักศึกษา

หลังจากนักศึกษาได้ไปบริการวิชาการองค์ความรู้กับกลุ่มเป้าหมายในชุมชนตำบลละมอแล้วนักศึกษา

- เกิดกระบวนการเรียนรู้ทักษะการเข้าถึงประชาชนกลุ่มเป้าหมายและได้นำทักษะเหล่านั้นมาใช้ในการเข้าถึงและพบปะกับประชาชนในการให้บริการวิชาการกับประชาชนครั้งต่อไป

- นักศึกษาได้ปรับวิธีการให้บริการวิชาการให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมของประชาชนแต่ละพื้นที่และสภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชน

- นักศึกษาเกิดทักษะในการทดลองนวัตกรรมและกระบวนการวิจัยจากให้บริการวิชาการ

คุณค่าที่ได้จากการดำเนินโครงการ

1. ความสมานฉันท์ เนื่องจากการทำกิจกรรมเกิดจากความร่วมมือจากหลายภาคส่วนทำให้มีความสัมพันธ์อันดีระหว่างวิทยาลัยและประชาชนชุมชนตำบลละมอ และกลุ่มข้าราชการในพื้นที่ เช่นเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลละมอ คณะครูโรงเรียนบ้านทุ่งส้มป่อย โรงเรียนวัดมงคลสถาน เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลละมอและแกนนำชุมชนด้านต่าง ๆ ในพื้นที่

2. อาจารย์สามารถนำปัญหา ประสพการณ์ในชุมชนมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในวิชาที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสม

3. เกิดการทำงานเป็นทีม คณาจารย์แต่ละกลุ่มรายวิชาที่เกี่ยวข้องสามารถบูรณาการองค์ความรู้และทำงานร่วมกันเป็นทีมเพื่อบริการให้กับประชาชนร่วมกับนักศึกษา ทำให้งานสำเร็จลุล่วงด้วยดี

4. นักศึกษาได้เรียนรู้วิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนตำบลละมอ วิธีการพบปะพูดคุยกับประชาชนตลอดจนการเข้าถึงแกนนำชุมชน

5. นักศึกษานำความรู้และประสบการณ์ที่ได้มาเป็นฐานในการเรียนในวิชาที่เกี่ยวข้อง

6. นักศึกษามีความรู้สึกรักประชาชนตำบลละมอและมีความห่วงใยซึ่งกันและกัน นอกจากนี้นักศึกษามีความประสงค์จะเข้าทำกิจกรรมในพื้นที่ตำบลละมออย่างต่อเนื่อง

7. ชุมชนตำบลละมอให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ดีมาก รวมถึงผู้นำชุมชนก็ให้ความร่วมมืออย่างยิ่ง วิทยาลัยจึงพิจารณาให้ชุมชนตำบลละมอเป็นพื้นที่ในการเรียนรู้ของนักศึกษาวิทยาลัยการสาธารณสุข สิรินคร จังหวัดตรัง

สิ่งที่ได้เรียนรู้

1. การนำประสบการณ์ตรงจากการเรียนรู้ในชุมชนประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน การวิจัยและการบริการวิชาการ

2. ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่าและไม่มีที่สิ้นสุด ควรจัดให้นักศึกษาทุกหลักสูตรเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อให้ได้รับประสบการณ์หลาย ๆ ด้านจากชุมชน
3. การบริการวิชาการต้องอยู่บนพื้นฐานของความต้องการในการแก้ปัญหาของชุมชนจริง ๆ ชุมชนจะได้เห็นคุณค่าและมีส่วนร่วมในกิจกรรม
4. ควรจัดเวทีเสวนา หรือทำประชาพิจารณ์ทุกครั้งก่อนวางแผนดำเนินโครงการเพื่อให้ได้รับประโยชน์สูงสุดและเกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน
5. ชุมชนตำบลละมอเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่า เนื่องจากชุมชนมีกลุ่มองค์กร เครือข่าย ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นทุนความรู้และภูมิปัญญาของท้องถิ่นที่ควรเรียนรู้เพื่อนำมาใช้เป็นฐานในการจัดเรียนการสอน การวิจัยและการบริการวิชาการให้สอดคล้องกับบริบทชุมชน
6. การจัดกิจกรรมการบริการวิชาการต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรม รวมถึงปฏิทินของชุมชน เพื่อส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

ปัญหาอุปสรรคของการดำเนินโครงการ

1. ประชาชนส่วนใหญ่ของตำบลละมอมีเวลาว่างในช่วงบ่ายหลังจากกรีดยาง ถ้าดำเนินกิจกรรมในช่วงเช้าจะพบที่ผู้สูงอายุเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม
2. ชุมชนที่ขาดแกนนำชุมชนและผู้รับผิดชอบในงานนั้น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมทำให้ขาดความยั่งยืนในการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
3. บางครั้งประชาชนมีกิจกรรมอื่นทำในวันเดียวกันกับกิจกรรมของโครงการบริการวิชาการแบบบูรณาการฯ นี้ ทำให้มีผู้มาเข้าร่วมในการทำกิจกรรมน้อย
4. ประชาชนที่อยู่ห่างไกลจากจุดที่ทำกิจกรรมไม่สามารถมารับบริการวิชาการครั้งนี้ได้

ข้อเสนอแนะจากการประเมินโครงการ

จากผลการประเมินของผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการพบว่า

1. ประชาชนและกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่มีความพึงพอใจเกินร้อยละ 80 หรืออยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดเป็นส่วนใหญ่ คณะทำงานควรรักษาภาพที่ดีอันนี้ไว้ เนื่องจากผู้ร่วมโครงการมีความคิดเห็นว่าอาจารย์และนักศึกษาที่ให้บริการวิชาการในด้านต่าง ๆ เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ เป็นกันเอง ช่วยกระตุ้นให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
2. ประชาชนต้องการให้มีกิจกรรมเหล่านี้อย่างต่อเนื่องและมีความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรม ดังนั้นวิทยาลัยรับข้อเสนอไว้เพื่อมาจัดทำแผนให้บริการวิชาการด้านต่าง ๆ ในชุมชนตำบลละมอต่อไป
3. การให้บริการวิชาการแต่ครั้งควรให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับผลประโยชน์สูงสุดและควรประเมินผลหลังจากเสร็จสิ้นโครงการด้วย

4. ควรดำเนินกิจกรรมในช่วงเวลาตอนบ่ายเนื่องจากประชาชนมีโอกาสดำเนินกิจกรรมมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมมากกว่าตอนเช้าและไม่ควรจัดกิจกรรมซ้ำซ้อนกับกิจกรรมอื่น ๆ ของหมู่บ้านในวันเดียวกัน

แนวทางการพัฒนางาน

ผลการดำเนินโครงการทุกกิจกรรม อาจารย์สามารถนำองค์ความรู้และประสบการณ์ที่ได้มาพัฒนางานด้านการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการ ดังนี้

1) ศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชน

จากการดำเนินกิจกรรมศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชนของการทำโครงการในครั้งนี้ กระบวนการเสวนาและการทำประชาพิจารณ์เป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อค้นหาปัญหาและความต้องการของชุมชน เพื่อให้เกิดความร่วมมือของชุมชนในการดำเนินโครงการให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ดังนั้นผู้สอนจึงได้เน้นเนื้อหาในรายวิชาโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ และวิชาวิทยาการระบาด ในประเด็นการประยุกต์หลักระบาดวิทยาในการค้นหาปัญหาสุขภาพของชุมชน โดยอธิบายให้นักศึกษาเข้าใจกระบวนการค้นหาปัญหาของชุมชนและกระบวนการทำงานร่วมกับชุมชน

2) บริการเรื่องโรคติดต่อและไม่ติดต่อ

การให้บริการวิชาการเรื่องโรคติดต่อและไม่ติดต่อในครั้งนี้นักศึกษาได้นำนวัตกรรมที่เป็นผลผลิตจากการเรียนในวิชาไปให้บริการกับประชาชนและนักเรียน ผลการจากให้บริการสามารถนำมาพัฒนานวัตกรรมและสื่อการเรียนรู้เรื่องโรคต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายมากยิ่งขึ้น เนื่องจากบางนวัตกรรมที่เป็นสื่อการเรียนรู้ไม่เหมาะสมสำหรับเด็กในระดับประถมศึกษา หรือนวัตกรรมการออกกำลังช่วยลดอาการปวดเอวไม่เหมาะสมกับกลุ่มผู้สูงอายุ ดังนั้นหลังจากได้ทดลองนวัตกรรมเหล่านี้แล้ว ทำให้เห็นจุดเด่นจุดด้อยของสิ่งเหล่านี้ จึงได้นำปัญหาดังกล่าวมาปรับปรุงชิ้นงานให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้ผลการทดลองใช้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้จากการศึกษาปัญหาของชุมชนส่วนใหญ่พบปัญหาโรคเรื้อรัง ดังนั้นผู้สอนจึงได้เน้นองค์ความรู้เรื่องโรคเรื้อรังให้นักศึกษาได้เรียนรู้มากยิ่งขึ้น

3) บริการในผู้ป่วยโรคเรื้อรัง

จากการให้ความรู้ในเรื่องการปฏิบัติตัวในการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเรื้อรัง: ความดันโลหิตสูง, เบาหวาน และปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ พบว่าผู้ป่วยโรคมารับการบริการ ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงสูงอายุ มีโรคประจำตัว คือ ปวดเมื่อยกล้ามเนื้ออย่างเดียว, มีทั้งความดันโลหิตสูง และปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ และมีความดันโลหิตสูงอย่างเดียว ตามลำดับ และจากการประเมินผลพบว่าผู้ป่วยที่มารับบริการส่วนใหญ่ มีความรู้ในการปฏิบัติตัวในการดูแลตนเองทั้งก่อนและหลัง ไม่แตกต่างกัน ส่วนความรู้ก่อนและหลัง ในด้านการเก็บยาตามที่เภสัชกรแนะนำ การทราบสาเหตุของโรคเรื้อรัง การงดสูบบุหรี่ การได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว การทราบว่าสมุนไพรชนิดใดมีความเหมาะสม ความสามารถในการนำสมุนไพรที่มีอยู่มาใช้ได้สะดวก และความปลอดภัยในการนำสมุนไพรมาใช้มีความแตกต่างกัน

ผู้สอนนำผลจากการประเมินมาวางแผนให้ความรู้ในกลุ่มผู้สูงอายุโรคเรื้อรังให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเนื่องจากผู้สูงอายุมีความจำในสิ่งที่เรียนรู้จำกัด ในการจัดทำโครงการเพื่อให้บริการวิชาการแก่ประชาชนกลุ่มดังกล่าวต้องมาวิธีการที่เหมาะสมให้มากยิ่งขึ้น

4) บริการทันตสุขภาพ

ผลจากการตรวจสอบภาวะทางทันตสุขภาพของผู้ป่วยที่มารับบริการ พบว่าผู้ป่วยส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับโรคฟันผุเป็นอันดับ ปัญหาเหงือกอักเสบ และมีหินปูน ตามลำดับ นอกจากนี้ ผู้ป่วยในชุมชน ตำบลละมอ ยังมีปัญหาทางทันตสุขภาพในด้านอื่นๆอีก เช่น มีฟันที่ต้องถอนเนื่องจากฟันผุทะลุโพรงประสาทฟันหรือโรคปริทันต์ มีประชากรวัยสูงอายุที่จำเป็นต้องใส่ฟันปลอมเนื่องจากไม่มีฟันบดเคี้ยวอาหาร คิดเป็นร้อยละ 14 และมีประชากรวัยเด็ก มีฟันที่จำเป็นต้องเคลือบหลุมร่องฟันและเคลือบฟลูออไรด์

จากการดำเนินงานการให้บริการวิชาการทางทันตสุขภาพโดยการอบรมให้ความรู้ทางทันตสุขภาพ สอนการแปรงฟันที่ถูกรวิธี โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 2 และการให้บริการตรวจฟัน จากคณาจารย์ทันตแพทย์จากหลักสูตรทันตสาธารณสุข ทำให้ทราบถึงสถานการณ์สภาวะสุขภาพช่องปากของประชากรในตำบลละมอ ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานในการนำมาวิเคราะห์ถึงปัญหาสุขภาพช่องปากของคนในชุมชน ซึ่งจะเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาสุขภาพช่องปากในการให้บริการในครั้งต่อไป

5) บริการด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

จากการสำรวจข้อมูลด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย พบว่าประชาชนตำบลละมอส่วนใหญ่ยังขาดองค์ความรู้และการปฏิบัติในการป้องกันตนเองในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดปัญหาสุขภาพและอุบัติเหตุเกิดขึ้นซึ่งเป็นผลจากการทำงาน ปัญหาที่พบมากได้แก่อาการปวดเอว การเกิดอุบัติเหตุของมีคมตำและบาดเจ็บบริเวณนิ้วมือและส่วนอื่น ๆ นอกจากนี้ประชาชนตำบลละมอยังขาดการใช้อุปกรณ์ในการป้องกันตนเองในขณะปฏิบัติงาน ผลจากการสำรวจข้อมูลในครั้งนี้ อาจารย์และคณะทำงานโครงการดังกล่าวนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดกิจกรรมให้บริการในครั้งต่อไป

นอกจากนี้อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยได้นำปัญหาต่าง ๆ ที่พบจากการบริการวิชาการในชุมชนครั้งนี้มาปรับปรุงเนื้อหาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและบริบทของชุมชนให้มากยิ่งขึ้น

6) บริการเรื่องการบริหารร่างกาย สมุนไพร

ผลจากการให้บริการการบริหารร่างกายแก่ประชาชนในท่าต่าง ๆ พบว่าผู้มารับบริการมีวัยและเพศที่แตกต่างกัน บางคนมีโรคประจำตัว บางคนมีสภาวะปกติ บางท่าการบริหารผู้สูงอายุทำได้ยาก บางท่าไม่เหมาะกับคนมีน้ำหนักมาก ดังนั้นผลจากการประเมินจากผู้ร่วมกิจกรรมและการสังเกตการให้บริการด้านการบริหารร่างกายคณะอาจารย์ได้นำปัญหาดังกล่าวมาใช้ในการปรับเปลี่ยนท่าการบริหารที่เหมาะสมกับเพศและวัยต่อไป

ด้านการให้บริการสมุนไพร จากการให้บริการพบว่าประชาชนตำบลละมอมีพืชสมุนไพรค่อนข้างมากในพื้นที่ใกล้บ้านและบริเวณบ้าน แต่ส่วนใหญ่ไม่นำพืชสมุนไพรเหล่านั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์เนื่องจากไม่ทราบสรรพคุณ ส่วนบางคนคิดว่าใช้ได้ผลน้อยและอาจมีผลข้างเคียง จากปัญหาดังกล่าว คณะอาจารย์ด้าน

แพทย์แผนไทยและสมุนไพรจึงคิดวางแผนการให้บริการครั้งต่อไปโดยเน้นให้ความรู้กับประชาชนหันมาใช้พืชสมุนไพรที่ใกล้ตัวและให้ความรู้หลักการใช้สมุนไพรและผลข้างเคียงให้ประชาชนเข้าใจมากยิ่งขึ้น